

Προστασία και ανάδειξη του Κάστρου Παντοκράτορα, στην Πρέβεζα

/ [Επικαιρότητα](#)

Το Υπουργείο Πολιτισμού -σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ηπείρου και τον Δήμο Πρέβεζας- προχωρά στην προστασία και ανάδειξη του Κάστρου του Παντοκράτορα, στην Πρέβεζα, μετά την έγκριση της αρχιτεκτονικής και στατικής μελέτης αποκατάστασης του σημαντικού οχυρωματικού μνημείου.

Το Κάστρο του Παντοκράτορα δεσπόζει στην είσοδο του Αμβρακικού κόλπου και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα δείγματα οχυρωματικής αρχιτεκτονικής της Ηπείρου. Το Κάστρο οικοδομήθηκε επί Αλή Πασά, μετά το 1810, ενώ μελέτες τοποθετούν την ολοκλήρωσή του γύρω στο 1818. Ο εξωτερικός περίβολος είχε ολοκληρωθεί, πριν από το 1830. Κατά τον 20ό αιώνα διατήρησε τη στρατιωτική του χρήση, ενώ από το 1940 έως το 1968 λειτούργησε ως φυλακή, οπότε και ανεγέρθηκαν νέα κτίσματα. Το 1939 κατασκευάστηκε στο εσωτερικό του ο Ναός

των Αγίων Αναργύρων.

Ο Ναός των Αγίων Αναργύρων στο δώμα του Φρουρίου

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Το Κάστρο Παντοκράτορα αποτελεί σημαντικό μνημείο της νεότερης ιστορίας της Πρέβεζας και της Ηπείρου, καθώς αποτυπώνει διαδοχικές ιστορικές περιόδους και χρήσεις. Αποτελείται από το κεντρικό πεντάγωνο οχυρό και τον επιθαλάσσιο περίβολο, που εκτείνεται κατά μήκος της βραχώδους ακτής και περιλαμβάνει προμαχώνες, πυροβολεία και την πυριτιδαποθήκη.

Πρόκειται για χαρακτηριστικό δείγμα οχυρωματικής αρχιτεκτονικής νέου τύπου, σχεδιασμένο ώστε να συνδυάζει αμυντικές εγκαταστάσεις, χώρους στρατωνισμού και αποθήκευσης πολεμοφοδίων. Η σημερινή μορφή του αντανακλά διαδοχικές οικοδομικές φάσεις, με μεταγενέστερες επεμβάσεις που συνδέονται με τη χρήση του ως στρατώνα και φυλακής, διατηρώντας παράλληλα σημαντικά αυθεντικά κατασκευαστικά και μορφολογικά στοιχεία. Η καταγραφή της παθολογίας του

αναδεικνύει την ανάγκη άμεσων επεμβάσεων στερέωσης, αποκατάστασης και διαχείρισης της βλάβησης, και κυρίως, της θαλάσσιας διάβρωσης, ώστε να ανακοπεί η εξέλιξη των βλαβών και να διασφαλιστεί η στατική του επάρκεια. Η μελέτη αποκατάστασης προτείνει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εργασιών, με σεβασμό στην αυθεντικότητα του μνημείου, που αναδεικνύει τις οικοδομικές του φάσεις, κατοχυρώνει την ασφαλή απόδοσή του στο κοινό, αντιμετωπίζοντας συγχρόνως τις δομικές βλάβες που εμφανίζει».

Ο επιθαλάσσιος περίβολος στα δυτικά. Στο άκρο του τείχους εντοπίζεται εκτεταμένη απώλεια

Η συστηματική μελέτη του μνημείου ξεκίνησε το 1991 με ερευνητικό πρόγραμμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Δήμου Πρέβεζας, ενώ το 1995 εγκρίθηκε μελέτη αποκατάστασης με στόχο την προστασία, ανάδειξη και μελλοντική επανάχρησή του. Τη δεκαετία του 1990 υλοποιήθηκαν σημαντικές εργασίες στερέωσης και αποκατάστασης, όμως αρκετές από τις προβλεπόμενες

επεμβάσεις δεν ολοκληρώθηκαν ή εφαρμόστηκαν διαφορετικά από τις εγκεκριμένες μελέτες. Η μετέπειτα εγκατάλειψη επιδείνωσε την κατάστασή του, καθιστώντας αναγκαίες νέες ολοκληρωμένες παρεμβάσεις.

Η παθολογία του μνημείου καταδεικνύει εκτεταμένες βλάβες τόσο στον επιθαλάσσιο περίβολο όσο και στο κεντρικό οχυρό, λόγω της μακροχρόνιας έκθεσης στις περιβαλλοντικές συνθήκες, της δράσης της θάλασσας, της ανάπτυξης βλάστησης και παλαιότερων επεμβάσεων. Ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα αποτελεί η εκτεταμένη βλάστηση στις τοιχοποιίες και στους αναβαθμούς, που έχει προκαλέσει αποδιοργάνωση των λιθοδομών, ρηγματώσεις και τοπικές καταρρεύσεις. Η εικόνα επιβαρύνεται ακόμη από την κατάρρευση μεγάλου τμήματος του προπετάσματος στο ανατολικό μέτωπο, τα εκτεταμένα graffiti και τις μεταγενέστερες επεμβάσεις που δυσχεραίνουν την ιστορική αναγνωσιμότητα του οχυρού.

Όψη του εσωτερικού του Φρουρίου. Φωτογραφία του Labrance το 1912

Η μελέτη, η οποία εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, προβλέπει την αποκατάσταση του παράκτιου οχυρωματικού περιβόλου και τη στερέωση των εξωτερικών και εσωτερικών παρειών του κεντρικού πεντάγωνου οχυρού. Παράλληλα, εκπονείται ξεχωριστή ακτομηχανική και περιβαλλοντική μελέτη για την προστασία του δυτικού τριγωνικού προμαχώνα από τη θαλάσσια διάβρωση.

Βασική επιδίωξη είναι η αντιμετώπιση των σοβαρών δομικών προβλημάτων που προκαλούν η θαλάσσια διάβρωση και η ανεξέλεγκτη βλάστηση, καθώς και η αποκατάσταση της αρχιτεκτονικής μορφής του μνημείου, ώστε να αναδειχθεί η ιστορική του αξία. Οι προτεινόμενες επεμβάσεις περιλαμβάνουν την απομάκρυνση επιχώσεων, βλάστησης και νεότερων κατασκευών, την αποκατάσταση

τοιχοποιιών, κανονιοθυρίδων, προπετασμάτων και θυρών, καθώς και έργα βελτίωσης της ασφάλειας των επισκεπτών, όπως νέες κλίμακες, επισκευή κιγκλιδωμάτων και ασφαλείς διαδρομές. Στο κεντρικό οχυρό προβλέπονται εργασίες στερέωσης και αποκατάστασης των θόλων και των λιθοδομών, αναδόμηση αποδιοργανωμένων τμημάτων, αποκατάσταση ρηγματώσεων και διατήρηση των αυθεντικών επιχρισμάτων και αρμολογημάτων στον μέγιστο δυνατό βαθμό.